

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

"שכר ברוטו" לענין בטוח מנהלים

תיק ממונות מס' 2169-עג

(מהד' כד אדר)

נושא הדיון

א' מלמד בחידר של ב' לפי הסכם שעשו ביניהם. בהסכם נכתב כי השכר המוסכם הוא 3.500 ש"ח נטו + 430 ש"ח עבור כל ילד נוסף חדש עד לשכר של 7.000 ש"ח. המעביד התחייב לשלם לא' הטבות שכר לפי דרישת משרד החינוך, כולל הבראה וביטוח מנהלים, וכי "ההפרשות והניכויים יוכללו בסך הברוטו".

א' טוען שביטוח מנהלים צריך שיהיה מחושב לפי נטו של 7.000 ש"ח, משום שמשמעות הכתוב "ההפרשות וניכויים יוכללו בסך הברוטו" הכוונה לברוטו של 7.000 ש"ח נטו, והוא בכל מקרה צריך לקבל "ביד" 7.000 ש"ח, וב' טוען שביטוח מנהלים אינו חייב אלא עבור שכר היסוד, דהיינו 3.500 ש"ח נטו, ולא עבור תוספת ההטבות שניתנת לא' עבור תלמידים שהביא לחידר, כשם שאינה ניתנת עבור תוספת ההבראה.

א' הציג לבית הדין מסמך שנשלח לביטוח ונחתם ע"י ב' שחישב הביטוח הוא על שכר של 7.000 ש"ח. ב' משיב שנכתב בטעות והוא הורה לעכב אותו ולא למוסרו לביטוח, ואם הגיע לביטוח זה היה בניגוד להוראתו, ואכן לאחר זמן נכתב לביטוח חישוב לפי 3.500 ש"ח.

עוד הציג א' תלושי שכר שקבל מב' שבהם נרשם סך 7.000 ש"ח כשכר יסוד. ע"כ השיב ב' שלאחר פסק הדין ישנה את התלושים לפי פסק הדין.

א' טוען עוד שבהסכם נכתב שהשכר ישולם "כל ראש חודש", אלא שלאחרונה שינה ב' ממנהגו והתחיל לשלם לו בתחילת החודשים הלועזיים, ומפסיד בכך שכר על כמה שבועות בשנה. ב' משיב שגם אם התשלום מבוצע בראש חודש, החישוב הוא לפי החודשים הלועזיים, משום שהשכר המשולם לפי החוק הוא עבור 12 חודשי עבודה לועזיים בשנה.

פסק דין של פשרה

כפשרה, א' ימשיך לקבל 7.000 ש"ח "ביד" כל ראש חודש (לפי 12 חודשי עבודה לועזיים),

וחישוב הביטוחים שישלם ב' יהיה על שכר של 5.000 נטו.

(-) מרדכי אהרן הייזלר

(-) מרדכי אייכלר

(-) אברהם דוב לוין, אב"ד

השאלות לדיון

א. ויכוח בפרשנות הסכם שכר בין העובד למעביד.

ב. בוררות אחרי בוררות.

תשובה

א. בגמ' כתובות פג ז: ותימא ליה מכל מילי סליקת נפשך, אמר אביי יד בעל השטר על התחתונה. ופרש"י: כל המוליא שטר על המוחזק בדבר מה שמפורש בשטר יכול לתצוע עליו, ואם השטר סתם מורידים אותו לפחות שצמשמעות השטר. וכאן הצעל צא בתקנת חכמים על אשתו צלושה דצרים לאכול פירות ולירש ואם תמכור מכרה בטל, וזו מוליא עליו שטר שכתבת לי דו"ד אין לי צנכסיך, ולשון סילוק הוא זה, והוא יכול לטעון ודאי לשון סילוק הוא אצל לא נסתלקתי אלא מפחות שדצרים וזו היא המכירה אצל כל זמן שלא תמכור אוכל פירות. ע"כ.

ובחזו"א אזהע"ז סי' עז אות ט הציא מש"כ צפת"ש סי' נז ס"א דאם ספק דדצר אם סילק הצעל כדיון, הנכסים בחזקתו. וכתב החזו"א: ולכאורה הדין נותן דנכסים בחזקת האשה, וי"ל דהכא הוי כטוענת אחר מעשה צי"ד דמסתמא תקנת חכמים קיימת עד שתצטר שמהל. שו"ר שזה מפורש בסוגיין יד בעל השטר על התחתונה ועיי"ש צפרש"י. ואפשר לדחות דזה אינו מדין ספק אלא כן הוא מדת הדין שאין צלשון השטר אלא הפחות שצלושנות כיון שצא לחדש צכח השטר ולא נתחדש צו צודאי אלא הפחות, ואף אם כיוון למרובה הוי כדצרים שצלצ. אצל צתוס' שם ד"ה רצ אשי, מצואר דמטעם ספק אמרינן יד בעל השטר על התחתונה. עיי"ש (ועיי' הערות צמסכת כתובות למרן הגריש"א פג ז שכתב: אין הפירוש משום דיש כאן מוחזקות של הצעל, דגם האשה מוחזקת, אלא הכוונה דכל מה שהשטר צא להפקיע מפשטות החיוצ המצואר בשטר, הרי זה ידו על התחתונה).

וצנידון דידן נראה לפשר צין הצדדים ולפרש את ההסכם לפי צרוטו של 5.000 ש"ח צנטו, ועכ"פ אי' יקבל "ציד" 7.000 ש"ח.

ב. עיי' שו"ת מהרש"ס ח"ד סי' קי דאם עצר נד אחד על הפשר יכול הצד השני לצטל את הפשר לגמרי. אך זה דוקא עם ציטל הפשר. אך כיון שהנתצע חזר וחתם על כתב צוררות של צית הדין, וצכך למעשה

ציטל את הסכמתו הראשונה לאותה פשרה שפסק אותו צורר. ועי' להלן בדברי הגרנ"ל מרמורשטיין שליט"א.

אברהם דוב לוין.

ב

נראה דניד"ד אין לומר זו יד בעל השטר על התחתונה, שהרי הצדדים לא נחלקו במשמעות המילה "צרוטו", אלא האם זה 7.000 ש"ח או 3.500 ש"ח, וא"כ נמלא שפרט זה לא סוכס ציניהם בתחילת העבודה להדיא, וא"כ צא כעת העוזה להוליא מיד המעציד, ועי' אמרינן הכלל הממע"ה, שמספיקא אינו יכול להוליא ממון.

וביותר י"ל דכיון דנתוודע העוזה בצירור מפי המעציד כי אין בדעתו לשלם הציטוח מכל ה-7.000 ש"ח, והמשיך לעוזה, אמרינן בזה כבסי' רכא צמוכר אומר במאתיים אני מוכר לך ולוקח אומר בק', והלך זה לביתו וזה לביתו ואח"כ נתקבלו ומשך החפץ סתם, אם המוכר הוא שתבע ללוקח אינו נותן אלא מנה, ואם הלוקח הוא שצא ומשך סתם חיצ לשלם מאתיים, ועיי"ש בכסף הקדשים צמשכיר ושוכר.

ובניד"ד עדיף טפי דהרי המעציד אמר לעוזה מפורשות שאין בדעתו לשלם יותר כפי דרישת העוזה, ומה לי בזה כי העוזה לא הסכים לכך, וצפרט שזה היה לפני תחילת שנת הלימודים הנוכחית שהמעציד יכול לפטר את העוזה, והעוזה כבר ידע כי המעציד אינו משלם לו כפי שהוא רוצה ואדעתא דהכי המשיך לעוזה, ואינו יכול לטעון כי דעתו היתה לתוצעו צדינא, משום שהיה ציד העוזה להתנגד ולומר שלא ימשיך לעוזה בתנאים אלו, ומשלא אמר כן והמשיך לעוזה חייב להסכים לתנאים של המעציד. ה"ה וכיו"צ לגבי תשלומי המשכורת בכל ר"ח שיתכן בזה הפסד בשנת העיבור.

ואין לומר דאזלינן בזה בטר מנהג המדינה, כי לפי הנראה אין בזה מנהג מצורר. ולפיכך נראה לאמץ את הפשרה שאמר להם יו"ר מועלת הפועלים צעירם שהמעציד הסכים לזה, ואין בזה חשש של ערכאות כמבואר צערוך השלחן סי' כב סעי' ח, ועי' פס"ד ירושלים כרך יא עמ' נה.

ובמה שהלך בתחילה לצורר אחד ולא קיים וצא לצי"ד כדי לקיים, יש לדון בזה כפי שכתב צשו"ת מהרש"ס ח"ד סי' קי ד"ה ואמנס, וז"ל: ואמנס לענ"ד ציד ר"ח וצתו לצטל הפשר לגמרי ויקוצ הדין ציניהם וכו', ועוד דכיון דהפשר היה שיתן צ' אדומים והוא התעקש גם בתחילה שלא ליתן וגם שלא ע"י השליח רק המורה שעות ולא המעות, א"כ כבר נתצטל הפשר גם אם רוצה כעת ליתן צ' האדומים, והן אמנס דבתשובת מצי"ט ח"א סי' לב מבואר דאם לא עשה צפועל נגד הפשר לא הוי עובר וכו', ומה שאמר צדיצור שאינו רוצה צפשר ועמד צסרצנותו איזה ימים לא נתצטל עוד הפשר ואם חוזר צו ורוצה לקיים הדין עמו, אצל יעווי"ש צריש סי' לג דמשמע להדיא דאם רצה ליתן לו מה שפשרו ולא רצה ליקח הו"ל כעובר, ומ"ש צסי' לב הכוונה רק צדיצור לצד לא הוי עובר, אצל אי גם עבר צשו"ת דינו כעובר, והרי מבואר צסי' יב סעי' ו דאם לא קלצו לו הפשרנים זמן מחוייב לקיים מיד.

וא"כ צניד"ד בזה שצא לבית הדין וחתם על שטר צוררות הוי עשה מעשה שאינו רוצה לקיים הפשרה. ושם

בהמשך כותב המהרש"ם ועוד דגם בלא"ה כיון דלא ביאר הזמן בשעת הפסק הו"ל כלל נגמר הפשר והיה צידו להוסיף ולבאר הזמן אח"כ, ועיי' סי' כג. ע"כ. אח"כ ה"ה צניד"ד.

ושם צד"ה ועוד, ממשיך וכותב המהרש"ם: דכל דברי המצי"ט נראה שם דקאי לענין השצועה שנשבעו שניהם לקיים אי מותר גם להצ' לעכב, אבל בפשר בעלמא י"ל דגם הוא מודה, וגם בזה עיי' בתשובות מהרשד"ם יו"ד סי' קג וחומ"מ סי' י ותמלא מצואר דכיון דהיה הפשר צסתם חייב לקיים מיד, ואם לאו מיקרי עובר והותר להצ' לקיים השצועה אפילו אי יחזור זה ויראה לקיים. וגם יעויי' צשו"ת אדמת קודש ח"א סי' נט וח"צ סי' כא שדחה דברי המצי"ט באורך יעויי"ש. משמע להדיא דהכא צניד"ד שהנצבע האריך הזמן צודאי שיכול התוצע לצטל הפשרה ולתצוע הכל מחדש. ויעויין צשו"ת הרי צשמים ח"ג סי' מב שמציא מתשובת מהרי"ט ח"א סי' ג דהארכת זמן צמעות הוה הפסד, אך כתב דאם הפשרנים לא קבעו זמן אין צכוחו לצטל הפשרה עיי' אומדנא ז, עיי"ש.

לצר מזה עיי' שו"ת לצושי מרדכי תנינא אצהע"ז סי' נג צסוף התצועה דאם אחרי הפשרה חתם צוררות ורולה לידון מחדש ה"ז מצטל את הפשרות הראשונות שעשה.

נפתלי צבי מרמורשטיין.